

Folkminnen från Norrköpings-
trakterna, som samlade som-
mar 1925, med hjälp
av inslag ur Hyltebo &
Carollies-fonden, av
Carl August Johansson.

IV

(s. 361-)

Berättare 26 - 38.

Fortsättning av berättare 25.

Ö. Enby sk, Bräbo hd
St. Johannis sk, Munnings hd
Skärstad sk, Rösings hd
+ Uppland, Skåne.

Obs! Berättare 36 - uppländska! Uppland.
(Berättare 38) - skånska! Skåne.

(Beitlone 25)
~~forts.~~

"Sjælsspillinger
 tog di selv gennem Kirk-
 portene, uden den dog
 at gå ind i ringmuren.
 A den begravde di den
 på nordøsten side af
 Kirken; der var særskild
 Sjælsspillingsplads."

363.
2 2.
Sjælsspil-
linger.

"Da var venligt, at
 soldaten blev knust, før
 kirken. Han gik frem for
 orgnen ind, til kirken.
 Da han ja sjælssette A
 grundblod og her
 om tagelphyn."

Begravning

Svart på
hög
högjäder.

"Då sa de, att den
som låg till i skulder
han skulle inte ligga
i hönshäder för de
skulle bli svårare än."

Klockan
stannas
vid skiften.

"Då var viktigt att de
stannade klockan när någon
höll."

Skjuta
slut
vid bröl-
lop.

"Då var en sed, att
de hade före i skjuta
slut vid bröllop. Då brukade
de skjuta i rikets slott,
just när de skulle brida.
Då var när som var när
tecken, förstås. De kunde

de fick så de kunde få
dop te tyga ringa i
skinnsladda de var de
gärningstjänare."

"Då sa, att den som Skilja
hade skilt om i grada
eller om i rätta åt
när gån, han skulle
kynna i binden pläga
för i komma, som låg
fritt i skulle få barn,
om han höll i na."

"För skulle de all-
tid ha stäl på sig, enda
tills barn de blivit högt."

stäl på
barnet.

Då va för att då annars
skulle kunna bli bortbytt
i skogstroll i bestrak.
Då va när samma
va renskapta i kassa
som de hade blivit dr.
Då va ett renskapt
barn i Guelas, som de hade
en bortbyttning. Han va idiot
förstås. Å så sa: "Då å
nog en bortbyttning!"

*

Gå i springa "andas-
otta", då har de varit när
om. Då va i Väst bocken
men ja å rädd för att
de inte varit riktigt
skär. I sammangaddade

oss att katten. Den va
inte tyckte om, sjö vi
inte för. Då va Byalagets
nydorn, å vi sjö i guld-
na här å se närmare
skilda guld. Å så billa
sej en del till här, förstås
Å så va de parvigt
att en skulle göra rent
hos vänner i Hagåin. Men
tänken va de hos den
en inte tyckte om. Å så
kunde de göra alla
möjliga sfig — de kunde
skjutna på den regn
på lagstiftare eller
den golvsångare som
helst. Visar, som de sjö,

7
 kalla, si for "Anders vion"
 eller "Staffursvion".
 "Hva er du här?"

"Staffur var en stalleddräng,
 för redliga män,
 plan vaktar små fålar fram,
 då i någon dager än,
 någon dager synes än,
 någon månad lyser än,
 men stjärnorna på him-
 meln de blinka."

"Men här sitter i gräset,
 för redliga män,
 på skiftet julegrisen
 då i någon dager än,
 någon dager synes än,"

"Här var va mine. - men
 månad sjön di!"

8
 ingen månad lyser än,
 ingen stjärnorna på him-
 meln de blinka."

"Å här han sitter i bänken,
 för redliga män
 på skiftet julestämman,
 då i någon dager än,
 någon dager synes än,
 någon månad lyser än,
 men stjärnorna på himme-
 len de blinka."

"Å de ej Er grisa vaken,
 för redliga män,
 på drar på vagnarna naken,
 då i någon dager än,
 någon dager synes än,"

"Här var en pistotning, att di,
 skulle på i styre till må fig-
 miga, & på blott."

nigen minad lyse in
men stämnas på himmelen
de blänka."

Sen var då en storf
om Staffans fem hester:

"Den ene den var sprelgrå,
för redliga män,
den staffen själva rida på,
då i nigen dager in,
nigen dager synes in,
etc.

Å för då var röda,
för redliga män,
de förtjånas väl sin foda,
då i nigen dager in,
nigen dager synes in,
etc.

Den frilde va som snö så vit
för redliga män,
på på den ha ju rida hit,
då i nigen dager in,
nigen dager synes in,
etc.

Jag ser på Eder fruster bleck,
för redliga män,
på ha frustas brantmen men
nigen lark,
då i nigen dager in,
nigen dager synes in,
etc.

Jag ser på Eder skoster vit
för redliga män,
* formuleringen monogamta
boiken.

(sett för En dotter kom
 på i någon dager ^{gä hit} ⁱⁿ
 någon dager synes en
 någon månad lyser en
 men stjärnor på him-
 meln de blanka.

Gulden
 ställa

"Då gulden va så
 ställa. Men guld rindin
 braka på Jost!"

Åskvigg.

"Då va en del
 kloka, som svorade
 åskviggas att rita kors
 med Josts sjukas, när de
 försågligen så.

får "frimarkott" eller
 "frallskott" som di ocker
 skelat för, eller när
 di fått sjukas m våret."

"Meteorstenar
 kallar di för "orsten"
 sina stens stötte di i
 gro sjukas grov sv."

Meteor-
 sten.

"Då va vanligt att
 fläcker by redan på
 färtskidens mät mät steta
 i. Å sen soo di gå dom
 så skulle di drömma om
 sin tillkommande."

Drömma
 om tillkom-
 mande gå
 färtskidor.

"or-sten" (meteor-sten?)

"Dröm-
munk."

"Flickan brukar göra
"dröm-munk" när mycket
satt i den goda natten,
när de ätit de där sista,
så drömde de att de
titkommande kom att
gå dom vatten."

*

Offer-
hjär.

"Då brukar de bästa
nya "offerhjär" i guld
de ripp där man blott
ihjillsagen. Var i en som
spick förlov skulle offer
på en guld i teplata
mån var god hjär riktigt
stor."

*

Maran.

"Mara ho red god
både människor i kyr-
i när de var spiss-
bildningar i guld i
korsbärstrif som skat-
bon, då en de att
man vitt de i ridit;
sina där ruske kalla
de för "mar-ruske".
Är de så, att mar
red djuren om nätter,
då de de i högt bort
e sin där "mar-ruske"
i sette in i lagar. Den
red man på ruske i-
stället. — Då var inte mer
en ett i en, som de
användes e sin där "mar"

ruska här i närheten.

*

"

När komma skulle
däras väl om vägen
skulle de trängas
över stäl. Då är en
del som för jätterna hadde
stäl i tröskeln — de hadde
skrivit ner en bit av
en liv eller så.

*

"

Ett så för så
kreaturen skulle hålla
sig friska i krya, så
de på stryken kom med
en sticka med tyva på
i mun, när de döptes

Koma
gring
över stäl
om vägen.

Stryka
med tjära
i komas
mun.

väl om vägen, Å di strök
kom må "leblersticka"
i mun raka.

*

"

Vissa beg, som
en särskild skedliga
å ändra, kom så di,
att Tor hydde gräsk
må sin hammar
Vädersås socken, som
en ett stort där flera.

*

"

Ma åter Tor! "sa
di, när åskan gick."

*

Av Tor
spräckt
beg.

"Tor åskan."

Berättare 26.

Andersson; Svärtinge. Ö. Enby.
 Bor framme vid gården,
 svärstötare, ensmäst. (Kunde
 antagligen en hel del, men går
 grundad av hans arbeta levde på
 grästatund fort avbruten.)
 Född i Bockekund (Svinstafors),
 vid Hårs ålder till Rinkby i
 i tjänst på Svärtinge i 5 år.
 Omkring 75 år gammal.

"Då va omväg
 för i världen, att di
 hadde hebbt grans
 på gleet, i di hadde

Hackso
 grans
 på gleet.

di enisruoker i grans
i giseln."

Julnatten.

"Om jula boken du
bedda mæ halen på golvet
i så sätte du i belys
mæ ett lys i, ett snar
eller två famn, i så skulle
brinna hela natten, enda
tills du skulle gå typ i
färd till julotta, vid 3-4
tim. i det i halmen ligger
du om natten.

i julbordet, du
skulle stå dubbat om
julnatten."

"Du se att om

Dödstryd
julaften.

di sig in genom fönster
julaften på stället
di se som skulle
du natten i för han skul-
le sitta bifunder dän-
ne."

"På julaften på
kollen boken du ställa
ut bröd till tomten. Då
se för att han skulle
bes till dom lyckas en."

"Klocka tolv
på natten se de dödes
julotta.
Då lyste genom
fönstret, men när du

Tomten

De dö-
des jul-
otta.

kom närmare, så var
det mörkt."

Kapp-
konj
fr. kyrkan.

"Di lönna ha
krysköring hem från kyrkan.
Den jubattan. Den som
kom först skulle hända
nå skörden först i ett
arbete."

Odens
jakt.

"Odens jakt, då lå
di om, när ja var i Vena.
Då skulle ja kunna
å så tre sidder, tor
ja då var."

"Bivallen slag, då

ha ha stätt på Heister-
beergs äger i Eneby, Sjöes
dö."

"Skutorden rest. Päckkä-
ringarna te Blä-
kulla å på påskafon
kom di igen"

"Trefaldighetsafton Trefaldig-
hetsvat-
ten.
gick di få druck "Tre-
faldighetsvatten". Has
Beruka di gå te e
källa i Rida gack.
Å så, denor det om nat-
ta."

"Midsommarsafton Mid-
sommar"

reste di "mjösta" —
missommarsting di
kallar nu."

x

Berättelse 27.

Nilsson: Svärtinge; Ö. Ensey.
En träffande kom i Svärtinge
Hedegård, där han var för
ett högt frukt.

69 år.

Född i Ymerums skola; Östergötland.

"För beka de ha
hacksat granis på golvet
om söndagarna. De som som-
marn hade de asplåt,
som de repot. Å di beka
och di beka krik-färd x)
di kalla, å kliper det i
stör på golvet."

F. hummer?

Granis
på golvet.

Julbon-
ser.

"Julbordet hadde di
dukert ä i ordning för
hela jula." *

Dödstycke.

"Om en gick ut
på julafton på titta in
genom fönstret, så skulle
en kunna se en del som
sett må, två huren där-
inne; då va dö som skulle
dö 'nasta år." *

Jälatill-
bereda med
led.

"Då ha ja sett att
en del brukar slå tobaka.
må ä skänk, när di
skänt ä'na. Men va då

skulle vara till då var
ja inte — då va var int
gemmaet skrocka." *

"Såna som slog ihjäl "Rackan"
hastar, slakta ä gåvde
ner, såna kallas di
för "bror" eller "rackan". *

"Själospillningar tog Själospil-
ningar.
di över stensmuren ä inte
genom gränsen. Ä dom
begravde di på en sär-
skild plats." *

"Far min sa, att Rät.

han fick tag om i en ny
fädd skalv som gånge, när
han skulle ta sig fram
för. Men han stötte
på ett nytt litet besvär.
"Då var det försvunnet,
Då var det då!"

Julbröd.

För oss brukar de
ha julbröd nedbäddat
i "säsdröser" te långt fram
på vägen. Å i stor länga
brukar drögen för att
se, när sålden var slut.
Då sålden fick de smaka
bara."

"Sto-gub-
ben"

"Sto-gubben, då var en kat
ting brännvin som de lå ner i logg-
bet, när de barde för i ha ett
när de träskade."

Bräntare 28.

Fru Frigab; Egnå Hem; St. Johannis.
Född 1858. (Syster till brötare 31.)

"Då som var födda med "sejeluva".
"sejeluva", de kunde veta
saker å ting, å lyckan
skulle. de ha sin seg.
Å den där "sejeluva", den
skulle de jätt ha i sig
å. Hemma i Börum var

Då skrytsbränd på ett
ställe, så då va där e
människa, som va född
med sejerlura, som gick
omkring elden, så den
skulle ha stannat, när
han gick, så di.

Om det va när
som vann på lotteri, så
sa di: "Du född med
sejerlura, du?"

"Paskedagsmorsan
skulle en gå över hön-
sunda vatten. Men en
gick lov i sista rop,
så man blev född på
över en gång, spars på

Gå över
hinnande
vatten på
Paskedagsmorsan

391. 29
Då miget må't. — Då där
ha jo vatt med om, så
vi hadde't om bra
med då, att sejdles
intill en så en bäck,
som flöt upp — så då
gick flöt för oss."

"Om vi hadde köpt
en gris hemma, så la vi
mer alltid stäl på trös-
keln för en te gå över
— e sag eller så. Då va för
att han skulle trivas. — Så
gjorde di också för andra
djur."

"Innan e kvinna
Moder och
barn stäl
på sig."

Mycket
djur gå
över stäl.

blott kyrktagen, skulle ha
alltid ha stått på seg. —
Sina kononer ville de inte
ta i hand för; så var nåt
särskilt, nån dom.

A barnet skulle
ha stått på seg, enda tills
då var det dödt; då kunde
i allmänhet barn dröja i
en ätta dag för."

*

Stämna
blod.

"För i världen frams
då kloka summen syn,
kunde stämna blod."

*

Sätta
ut på
någon.

"Ni mor i min
för hadde ej svärat fört."

Men så var det en
gång, som mor steg ut i
gårde rent var fristulorna.
Då var en Kristi Himnens
firdsaften. In minns att
Hjälmen hadde inte gått ut
jorden.

För om var rättare, i
en del av kora hölls var
lagän. Ni mor sa åt dom
att de skulle vara tysta
så fick de höra kyrkblotter.
De börja i kriga då.

Men då kom det
en man person på vägen
som sa: "Va säger du?"

— "Ja säger inte te Er!
Ja säger te kora, att de
sker vara tysta, så får de

köpa kyrkklockan."

— "Ja, skäde du bra. Då
ska du seet ha nytta för"

— "Ja, men...."

— "Ja, ja ska seet ge
Er! Skall du leva!"

A eng lid efteråt
så fick de en "flem-hus"
i ena armhålet. A så en
tid efteråt så fick den
en i det andra arm-
hålet också.

A så tog dom i skäda.
efter en gumma som de kalla
för "Kloka", i ho fråga, m.

* en "flemhus" = bild. från med
ansvällning av lungkärlet i
armhålen.

* antingen kändes detta i bröstet
eller också var "Kloka" betydelsefull.

33 395.
33
di hadde på sin svinnar.
Nåå, så kunde de inte
siga att di hadde. Men
så kom di så många
den där mannskonen. "Gas-
sä!" sa "Kloka" — "Ja, men
han kunde väl inte göra't!"
— "Om han inte kunde" sa
"Kloka", "så kunde du
ha gjort'et!"
A ho låte i borta
borden, i de fick smöja
i smöja på."

Nu di hadde
maggplågor så hadde di
sitt "uttes-sprutta" på
som."

* blev ej i tillfälle att utfeiga
om "uttes-sprutta": s betydelse. Men
ro tonen att dom var vid det skabröt.

"Uttes-
sprutta"

34
Sjulen
kreatur.

"Vi fick stua må
kreatura. Men då va det
e gummig som kom, dit, som
hette "Stina i Rue".

Å ho sa: "Ni har
e flåta under e tilja i
lagain!" - Å ho sa, jato då
vart inte tus, förvån då
vart en annan släkt på
stället. Å då va det så
må.

Å e flåta va så
det under e tilja också.
x

Ottu i
lagain.

"Då va en gång som vi
fick sin stua i lagain. Vi
fradde två kor, i den ma
skulle snart kalva, så ho

stog int förläss. Men den
andra veck då sin dålig
mjölk av, så vi kunde
inte få nitt smör, när
vi köpta grädden efterna.

Då for då när, som
sa, att vi skulle din
kerken må grädden i
genom husfjöl, å så skulle
för god till yngel - en
richtelna yngel å en
ty smat. - Men så
högste inte.

Men så kom "Stina
i Rue" en gång. Å ho skulle
kino ho fette sig i vispa
i fälsk-kerken. Å så sa ho
it mor, att ho skulle gå
å koka kaffe. Å när mor
kom tebaks, så sa ho att

att ho, skulle ta vara
 på smörret, som var i bruket.
 "Men ta vara på min
 vagnsmör!" sa ho åt na.
 Där låg ju botten på bruket.
 Men sen försköt
 mor en annan gång i
 karna, i ho sat sig två
 hustrur till ha mer smör
 vagnsmör i bruket. Men
 det hjälpte inte alls.

Sen en gång så sa
 "Stina i Ruc", att de varit
 några bit, förän de kom
 i meniska i villen län
 smör. Då fristog mor, som
 ho men, för de var
 grannar, som brukade
 låna smör ibland. "A,

Dotter i Konstörpet, ho kan
 något!" sa mor. — "Ja, men
 du ska ändå ge mig! Slå
 na på nån, så de blir
 blod! Eller slå det opp
 na riktigt! A så se det
 na, att det var hos fäst
 smör, så sa ho, si spara
 ho i smör!"

A mor ho sa att
 åt na, i så var de
 bra. — Ja, inte så där
 riktigt, riktigt bra, så
 varit så inte, förän
 den andra kupa be-
 var, så de kunde bli-
 da i kupa mjölken från
 de två."

✱

Sten
med
hörn.

"En gång hade vi
fett en fin sten med
horn. Då kom ho Rotta
i kvistorp i en smula:
"Här går de med dina
horn!" — "Då ska du
sjä, när hornen dö i
att falla må lösa!"

Hörn väpte mycket.
Men tyggen återmat
han resten ett ägg —
då var en lång strimma
med äggblomman.

"Ja, då var det som
Stina i 'Rue' så, att
då var mycket tyn, för
när de var i ny plätt
på stället." *

39
"Skerven"

"Om du hade
ont mellan magen i
brödet, så brukar du säga
att dom: "Skerven ha fallit
ner! — Du har väl häva"
ner skerven! — Du har
vill tagit i, så skerven
har gått ner!" — Men
att du ska va nann
på engelska sjuken, "då
har jag inte hört."

*
"Dom som va packel-
byggiga, dom brukar du
kalla för bortbytingar."

*
"När nu man va när
"Lyte."

Färdit

ett i små brän, så fick
 ho flöt på fingrarna
 på sina händer, när ho
 stod i stått flöt. Å ho
 fick på länge i ha ont.
 + Å bruset laddde sen
 ont på de fingra. Då
 skulle ho veta för stå
 så där phet just vid
 tiden för "krickumiga" -
 när förtret fick liv."

*

Gärigen.

"Då trodde de
 för, stå de dote gick
 hem, om de inte bästa
 veldbränder efter dom. -
 Då var de ställa i graven!"

*

Gäst.

"Då va en gång en
 person, som åkte till
 på följde Gryts kyrka. - Å
 rit som då va, var
 så så tungt, så hästa
 knäppte kunde dra. Då
 tungt var i bakryggen
 så då va förskräckligt
 Å sen satte på sig på
 annat ställe. De fle
 sluta må va då som
 ett klot mellan hästa.

Då va väl nåt
 som ville å va körgårn.
 För då låta sen han va
 förbi körgårn."

*

"Virola, som komme Virola."

på vägen på middan, den
 blev väl förlöst att mörka.
 Sina flå virolas bun-
 kar de kalla "middas-
 virolas" också. "

*

Faddrar.

"För hade de vid
 barnens sällskap två
 gifta faddrar i två
 unga faddrar. De om-
 munda faddrarna tog de
 helst en gräse & efflicka,
 som inte var släkt eller
 förlovade eller så.

A ser en flicka
 första gången var fadder
 fäst en gräse i en gräse
 ut en flicka, de skulle

vad bra. — Då se de ser
 de unga faddrarna skulle
 se vagnen fadderkyssen.
 "Här du vato i stället för
 her? Vem har du fått fad-
 derkyssen av?" "Ja för att
 om. Då se de ser men
 ett skämt. — "Jasså, du
 har vato bort idag i
 fått fadderkyssen!" "Ja li."

*

"Ja bar en stälbit stäl till
 på mig, när jag fått mitt kyrkogin-
 första barn. Min mor var
 hemma hos mig då, &
 ho sa, att jag skulle
 göra så. Då var en
 bror av en yxa, som jag

44
hadde i en tid mellan
ligger i livet. Då fick
inte vara tyd om, så
de hängde den i en gäss
eller på, utom de skulle
hänga fritt."

"

*

Själö-
spilling

En som hängde sig
då var i Mogen, då var
ja, att de to honom över
Sjögården, när han begrav-
des, i inte genom kyrk-
gården."

*

Dödsor-
rel: ugglor.

"När ugglor skrike,
ska när de, säger de. Å
de ha då hängit här flera
gångar. — De ha då stå

sej flera ställen på taket,
då när de i de husen."

"

"Om täckningen"

beror i sanden och de
blir regn, då i de en
sak som slår in."

*

"Om de va figlar,

som sitta sig på fruktträd,
då berösa om vi ska
"Vem vintar du ut?"

*

"Då se, att om sätterna

äro oga mycket, så äro
de när de huset — de
i när, som ska de snart."

*

Fjäderor.

Språn
lida
regn.

Dödsor-
rel: fig-
lar till
frukter.

Rättor-
ghysen:
dödsor-
rel.

Y6
Räng-
fickys-
mat.

"På lördagen skulle
di bara stå i stället. Mjölks-
mat fick di inte äta, för
all mjölkmat du äter, skulle
kå bli böldar i gör i, sa
di."

Låna
"runge-
kerget."

"När jag var barn,
så låra di mig en gång
te jag i långa 'rungekerget'."

"Knauren"
i skorna.

"När jag var barn så
fråga jag en gång Knauren,
om Knauren i skorna var.
Och då sa han, att en fick
lov att kysa Knauren
i grindstolpsknägen i går
i."

x/går = var.

gäddfett, i av de gjorde
en Knauren."

"Om en är en slant i
händerna på ett barn, när det
döptes, så skulle det få
den sen."

"När du kom hem
med barn från kyrkan i de
hätte döpt, så skulle
du ligga i sov i blöda-
na, om du haft på sig
i kyrkan. Då du varit
skulle barnet bli snällt."

"Då höjde en, att di
sa: 'Du bräsa på gumor-di!'"

Slant
i handen
under
döpt.

Soovi
händerna
efter
döpt.

Bräsa
gumor
gumora."

"Gumora
läste
efter."

"När prästen döpte
barnet, skulle gumora
stå i läsa tytt efter,
när prästen läste."

Soporna
hymnel-
rusdag.

"På hymnelonsdagsmor-
ron skulle vi svara i bästa
söjerna och på gramars
äkrar, för att de skulle
slippa rätta i öfver.
De var verkligen för sent."

Berättare 29.

Om jag; Egna Hem; S:t Johannis
skan.
Fl. n.

Född i Kvistlinge.

"På Herstadsbergs äng
alldeles vid Stockholms
vägen stod Brävalla
skog." Brä-
valla
skog.

Där var för tre sten-
stolpar uprättade. De var
väl tre stycken, som stoga
här i dag — de var

4/2.
50

50

Ubbe i Storkatter - å
pi en till: ja då bruste
en Harald Hildetund. "4"

*

Halm
på gol-
vet vid
gyl.

Då en bruchlöst för att
di störde i gylen på gylen gyl-
aften. Då skulle väl vara en
offinneloe av Trälens fiddla,
kan ja ter. "

*

"Andas-
otta."

"På anda-jul på murren
sång di Staffa:
"Staffen var en stalden,
han vattmar sin fider för
att för den lyser styman...."

*

"Chylmijöin" på hjärtat bade
di bort; då var juto bent ja di."

* Ticeje hjältens namn kom gylen
ej, då man när i nämnde Harald
Hildetund, trodde han det var en han hette.

51

4/3.
51

Beitane 30.

Berlin; Egnas Ham; S:t Johannis.

Omkring 65 år.

"Fae-min se, att en
gång, när han skulle ge
jorden för, fick han tag i
en vät hvel. - Då var det
då!"

*

"En gång när då
va när djävelstyg, må
hista, så stänkte på, att ja
skulle ta i se efter ved

Rät.

Hästar
oroviga.

da va, om du kan kunde
 veta nåt. Si ja ty i
 sig mellan kross i
 skygglagen. Men inte tusen
 att ja nåt inte!"

*

Talesätt.

"Inte kan ja gått
 i för paka för byggel,
 inte!"

*

Självkritik.

"En självkritik
 fick di inte för genom
 grinning, i inte annat
 än om kväla begrade
 du dom."

*

Råven
 väntar
 rust.

"Råven hojar, när

han väntar rust - snar
 så skuter han; da, i ett
 hett annat lät.

*

"I dymmen skulle
 du inte frakta hem ved
 för skogen. Då skulle
 inte vara bra."

ved
 hem
 i dym-
 men.

*

"Då va remligt, att Palm-
 beam, som va i kyrkan
 i dypet, skulle ha psalm-
 bokblad, i en slant i
 lunden."

Palm-
 bokblad
 i lunden
 under
 slant.

*

"Då bruka di
 sijn för, när åska gick,

"för åska"

H/6.
54

54 att "Tor va ute m^o.
si k^orra."

*

55 H/7.
55

Berättelse 31.

Jakobsen; Ringare i S:t Johan-
ns skola. (Bor till berättelse 28)

69 år.

Född i Gryts socken; Östergötland.

"
Då va en gammal i
Tryserum, som di kalla
"Kloka". Hr va si då en
50-60 år, då va i trolig
gammal i bra sig ho
ut. - När ja va si då
en 7-8 år slög ja omkull
å stuka steln, å då

"Kloka"
gammal

418.
56

56

valet en sin förfärlig vika
Men "Kloka" förflöto å då
gick över på däsamma."

"Kloka"
gumma.

"Jo, "Kloka", skulle
ha en bok, som di kalla
svartkonstboks. Di skulle
bränna boka. Då va en
prest i Tröskum som va
religiös, som skulle göra
då Men då gick jätte
utan di fick för att
bepröva'na å då."

"Kloka"
gumma.

"Då va två stycken
som hadde penningar. Den
ene skulle gå till "Kloka",

57

419.
57

å den anden skicka på
honon fönti se: "för mer
kan ho vil inte bfta!" me-
na han.

Å då när han reste
så bjöte han brännvin, som
han skulle ha te matvack.
Å så under vägen träffar han
en bekant å honon ville
han bjuda på en sup, men
när han fått höra att
han skulle te "Kloka" så
sa han att en å behålla
sittahys, för "Kloka" vill
se och flita ho också.

Så när han kom
dit så sa ho å titta på
flaska: "Då va se så
fler ruder kunne ha fått

må!"

Å så när han så
att han ville ha bort för
den andre må, då sa ho:
"För femti år kan du
inte bli yngre!" — Så
visste ho det må!"

*

"Klok"
gammal.

"En gång läste 'Klok'
bort 'flem-hus' som min far
fått i senhålen. Då va
så till i må körtla & hab-
sen skulle. — Di brukar
kalla den här för 'flem-
bild', när du gifte."

*

"Då va allmänt före,

Halv
på golvet.

att du låg på righalm på
golvet för länge sen —
då va into bror vid
jule, into."

*

"Då va vinligt,
att di hadde hacket
granis på golvet, när
du skulle vara fäst.
Å på sommarn rejor di
löt i stödde."

*

"Andas-otta har ja
vatt må om en enda
gång. — Di börja nära sty-
cken, i så följde di när
allt efter pulken på stak

Granis
på golvet.

Andas-
otta."

lena, där de kom — Å
 så högt de, i vån, som
 di hallo "Staffans visa"⁴⁾
 — Då va i Bårhusen socken
 så här var.

Ja kommer bara
 ihåg en del ä'na:

"Staffan var en stalladran,
 han vatten små fålar fem
 — två redliga män —
 Nu ä' så gyl igen!"

Dä första part, di va vita,
 — två redliga män —
 de var varandra leka.
 Nu ä' så gyl igen!"

* Efter bygdens språkform: "Staffans
 visa."

Å då under part, di va röda
 — två redliga män —
 di tjante för sin föda.
 Nu ä' så gyl igen!"

Den femte hen var spolsgrå
 — två redliga män —
 den Staffan själv rider på.
 Nu ä' så gyl igen!"

*

"Då va en del, som
 va så vidskepliga så di
 trodde att när hackspetta
 satt i träna, så var de
 anylingar."

*

Hack-
 spetta:
 mylling.

62
Julbo-
des.

"Julbordet då stry-
dykst över hela helgen.
Då va vanligt för vi
vårlden."
*

Berättelse 32.

Öster; f. d. grenadjär; Trumsla-
gatorpet; Styrstad socken.
Född i Norrby; där till fars
ä. sen till Skärnings socken
(Må se till berättelse 33.)
Öst ä.

"Å står righalm grä Heln
zabot, då va vanligt för sigel
vi vårlden på julaften" vob.
*

"Då se, så de döde de döde
va i hälsade på om jul- hemmen
natta." julnatta.
*

De
dödes
julotta.

"De dödo, di höll
också julotta, sa dö. Å
då skulle då var sand
på länkarna. Å di ha
jå tatt meg för å under-
syka - dat va i Pörris
kyrka - å tven gråvård
kom jå sig efter va dö
å en spring ut då inte!
- Då kunde jå va dö som
kunde lysa - men då
kan jå inte heller förstå
hur di kunde få sanden
så på länkarna."

*

Jul-
klappan.

"På julaften va dö
utklädda till gästarna i

så, å så kasta di in
i julklassen å sen spring
dö."

*

Smögås å mjölk "Skott"
fick dö inte fåta rått, för hos
då var då inte bra på krea-
tura. djura; di fick ont i djur-
per eller på. - Å då kunde
di över länder må kent.
Å nås di hadde
fått "skott", så sköt di
över dom! Då hadde di
fått av onda människor,
som sände ut sånt. Då
vet jå en gammal klock-
gubbe, som sköt över dju-
ra."

*

"Andas-
otta."

"Andas-otta ha ja
vatt ma ga. Da sjong di:

"Staffen var en stalle-dräng,
han vattnar smia fålar fem.
Nu ä da jult igen!
För hejsägarej, säger lustiga vara,
gossar, låtom oss lustiga vara!
Nu ä da jult igen!"

Jag ser ga, Eder fruster blask,
jätt har finns grinnom men
någon lark,
Nu ä da jult igen!
För hejsägarej, etc.

Om dom något
fick, da sjong di:

"Jag ser ga Eder skrosten röd,
jätt har finns bara sitt och
brist."

Så sjong di:

Doter-doter! Rosenkrantz,
var god ä lått ä haken
ä klipp oss in!
Nu ä da jult igen!
För hejsägarej etc.

Den ma den appelpå,
den red själva Staffen ga.
Nu ä da jult igen!
För hejsägarej, säger lustiga vara,
gossar, låtom oss lustiga vara.
Nu ä da jult igen!"

F = dotterdotter.

så. "Då sjöng de på olika
sätt. *

Kypp-
köring
från jul-
bottan.

Då va en skam å
låta dom åka förbi en
från jubbottan. Fick de se,
fick den som kom först
hem han skulle först
få sköden in. *

Julbord.

"Nisse-Rasse-Häi-
drass" va en sorts jul-
gubbar, de hadde av
pepparkakelsbröd. Bana
kunde en köpa mine
i bejarlsdalen i stan,
men då baka de också

i hemmen, å då gjordes
de dom ofta i skarp-
deg. Ibland baka de
ibland två gubbar - men
de kalla dom "Nisse-
Rasse-Häi-drass" om då
va en eller två. Va nam-
net ska betyda, då vet
jag inte. *

"På gravöl hadde" Gast-
de en sorts stora, stora kringlar.
kringlar, som de kalla
for "gast-kringlar." *

Då va en, som
de kalla for "Asp-Tuggen"
som va kreaturskalle, å
han va slaktare också; Krea-
tur-
lätare.

70
 egentligen hette han
 Johansson & han bodde
 i Styrstad.
 Å han hade
 levande djur i flasker
 & plockat örter & ord-
 na.

Hans son ville ^{hag} hans
 bröder, men, då fick
 han inte: "För du &
 sin, att du kan göra
 illa, så då får du inte!"

"Lön-
 skeren"

"Om barna hade
 fått "lönnskeren", så skulle
 de då stjäla en skor
 från en kvinna, som
 finte vatt idag må en

71
 kall, & då skulle vara
 & kvinna ur släkten.
 Å sen fick barnet dricka
 ur den där sken."

*

"Ni ska sej för ^{Antan-}
 & visen barna för ^{te om}
 flickor & sänar." ^{barnet.}

*

"Då va en gubbe, ^{Tand-}
 som skulle ta bort tand- ^{värk.}
 värk på en. Å han pette
 en lite mår en kniv
 i mun & så gick han
 omkring' en & läste.
 Å så satte han
 kniven i en knut på

"Lagain, ä så sa han,
att di inte skulle ta
bort en, förrän sola
gett upp nästa dag."

*

Tand-
vård.

"Di sa, att om
en klok gubbe tåto
bort tandvård på nån,
så hjälpte då sålänge
den klokas lik lög
orubbst i graven."

Fa-män hade
fått bort tandvård ä
för sån där gubbe. Ä han
va frisk i mun tills
han va 69 år. Men
sen vart då en oän
förskräcklig värk ä så

dant. Ä den där om
hadde lust bort tand-
vårken, han hadde
väl då legat i jorden
i 40 år, så han hadde
väl bleth rygröd då."

*

"Alla nykta
dju skulle gå över
stäl på tröskeln."

*

"Hästslaktarna
kalla dö för "bosen". När
jä var barn bruka
di skrämna mej för
bosen."

*

Nykta
dju
över
stäl.

Häst-
slak-
tarna.

Slå
tillbaka
med
vskan-
sen led.

"När dom skurit av
en led, gör dom kors, där
dom skurit av den, må
kniven. Då var då vanligaste
sättet, men så var det
dom, som slog tillbaka
två gånger på skanken
— gjorde nåt, som skulle
vara kors. Då var en gam-
mal ceremoni."

✱

"Håsen
på
klockan"

"För så var då
sed, att di, som var på
väg, eller var intill kyrkan,
nått klockans böja ringa
att di lyfte på huvudet
bönaden & di håsen på
klockan. — Då gamle, då han

att den ceremonien var."

✱

"Dessa, om barnet
skrek, när det dölles, så
skulle den få en god
sängrock."

✱

"Om kvinnan får se lyte
nåt, han eller så, när
barnet "börjades" till, får
barnet lyte sen."

✱

"Julafloren skulle di
inte köra ut katten; han
skulle vara inne, han som
de andra."

✱

^x = när fostret fick liv, när fosterövelse-
na började.

Ägg:
barnet
skriker.

Lyte.

Kattning:
körs ut
julaften.

Odens
gäst.

"Om Odens gäst har
jag hört talas. Du ska vara
först ett lemnimmer, som
kommer flisande med hängan.
De brist. Den kom de en
ryttare på en svart hingst
i red i fäst'na. Å se
när han kom tillbaka, så
hadde han'na på hesten.

Då skulle va skogs-
jungfrun så där - en "hinn"
skalla di'na.

Om jag har hört talas
om'et vid lägerelden eller
var, då vet jag inte."

Tapto.

"På lägerplatsen va

du vänligt, att du sätter
ord till signalerna. Orden
till tyglo, du va så här:

"Då har en dag sin ända nu,
och solen slocknat här.
Soldaten går att veta sig,
han är ju nu så glad,
han fyllet sitt vägar,
han förer sälar,
trallalalalalala."

Om någon skyldrar han blanda
om natten över han ^{grov} ~~hust~~
och häst.
trallalalalalalala,
lallalalalalalala." *

* Själöppillnigar fick ^{Själö-}
öppillnigar

* Tralleus längt knucke helt
muran (ann. so uppsträckningen)

Vinte blocket. Å såga tog de
söcc ringmuren, för genom
grünnsa fick de vinteta
flor.

Mamma
från
Söd.

"Ja hörde en gång
talas om en skomakeri
i Borg, som hadde blött
å mät en rulle lader.
Å han gick te
körgårn i Borg å fråga
en självspilling på paltan.
Han först lite under-
lig sen. — Va han hadde för
fröte där på körgårn — men
här så jag, så fick han
teboka laderet."

*

"Di tog so opprävda

Dölmunga-
ben.

te de grön på lederna. 79
Då var etto gift så de
frälte. Å de tog de med
hansken å brettet på
spatthantorna, när hättar
fält gäto.

Ja han hört att fina
artister tog å blandat i
sant i fält å gjorde fina
färgen d. *

"När min far ~~hadde~~
vitt va Norra Rind — där
va 1875 — kom han hem
en gång mellan tolv å
ett på natta.

När han kom in
i fäset, så stog korna på

Rät.

koná á bóla. — "Va i Herrens
namm á dá st er?" sa
far. Á sí skulle hún ta
fliti fór út kom i fírgán-
gan, fór hún troddi, Jón
skulle bei bítur da. Men
dú flýr dú up nít —
lá þar sum þu sæk.

Þen gíck hún sum
en "ham" i meir án fjór-
ton dar. Hún var allfjelles
í þín seji.

"Sjálv-
tágnen"

"Sum brenn hennu
i Trójerum i Vänge socken
hóide já um Jón gulele
sum hette Sjálv. Hún hólls
á bránde tjáa, á sí kom
lá ett sýnt hún fínt þenn-
T "ham" = hennu.

808 443.
81 81
timmer á velle vörma seji. 81
Á guleben lát'na stí.
Men nái ho vunde sí
sej, va ho iháli i ryggen.
Dá trý hún á skyn
tjáa á stí i ryggen sí-
na. Á ho fí i þrílpa
á vörma! "Sjálv bránde!
Sjálv bránde!"

Dá brenn da: "Var
du sjálv bránt, seji, má
du sjálv ha't!"

*
"Ugglei, di hún nígert
gott málke."

Ve ett stalle ve
Brúviken va dá á ugglei,
sum stóv i á skel þá
fírkíplint. Á þóþa, di
skulle ut á skuta'na,

Döds-
væði:
ugglei-
skínt.

men ho flög omna bær
— i så högt ho teckade.
A si ju matte si
dör jublen ju stället.
Då hade inte
jag tårar på, att
jag skulle kunna
lätta på sint. — Men
eftersom, si kom du ju
i tänka på't.

Lång-
fredags-
mat!

"Inte skulle en
ha gräddat i kaffet lång-
fredagen, för då blev det
futsen på ju krogen.
A inte färdig skulle
de en stå — i inte nåt
som likat döden."

"Då var det nog må
fön, att en inte skulle
fläga en brödkaka bort
— varför du vet ju inte.
Men di sa: Läg inte
bröt vikt, bär!" Då
fick en tjära."

Bröd-
kaka
vikt.

"Du, som lär te i skul-
le du, du skulle ju si-
skut vikt för då, om
du lär på fjäder i den.
Si du skulle en styra
om si di dags."

svår
dödsstraff

"När du skulle bygga
kvällen
kyrkan."

446 84
84

Kvillnige kyrka, så va
di yfte esse om, va
di skulle lägga' na. Men
låt' du i grunde ett
se kvillnigotat för en
stock, i den bli stamma
det skulle kyrkan
byggas. Å därför lyser
hå så ständigt till
— va stamma i ett
ännu längre.

*

"Di kuggde" bort
barn, när de släkte
på de vjet, att di
skicka dom te en grun-
gård å låna rumpdaggst."

*

Skugga = lurade

Låna
"rump-
daggst."

447 85
85
Naomde
konina
i mel
vid stens

"E konina, som va
mā barn, fick yfte vasa
på vid' slott, för de
kunde barnet för lyte
it."

*

"Om barn, som va
efterbarn, så di, att dom
va bortbryngat."

Bortbry-
ngat.

Hadde di en sin,
så skulle di ella i
någon å låss att di
skulle bresta in barnet,
i så skulle di rätta
frälde komma må
dessa barn.

Å en del di koka
gröt i äggskal i skulle

Ego bortleytingen, så skulle
 di få igen sin. For trolle
 skulle komme igen i
 säga: "Ja har vetat nu
 där sin skoskor har
 varit i sin ruttnat
 ner, men aldrig har
 ja sett när kopa gåt
 i äggskal, så trolle
 att de var helt låg till
 då, för då tar sjukhuden
 i för ett sket i
 vetat i sin nu då
 sjukhuden för ett i
 ruttna ner igen."

"Spertus"

*
 "Di sa för, att om
 en hade ett flitigt ägg,

som hörsa ibland väges
 som en vet — då skulle
 en tussiga på di — så
 om den hade då i
 västen smakat, så
 varit då en "spertus" att
 te sluta med.

Å sina fick di inte
 säga för mer, nu di
 sjukhus gott, utan då fick
 flitigt lov i en vund
 re. Så en som köpt en
 för en stycke, när då inte
 fanns mittad's pengar, han
 fick lov i Bergeåsen!
 Han följde'n i grava, så
 så befräst, när di sjuk
 igen bästa.
 — En sin där "spertus"

han va som en torndy-
vel se di. Då va en
i "Mister Erik's" saken,
då!

Då va en gubbe
här, som hette Ljungberg,
som sa att han var en
"spertus", som ville inte
komma. / Då va en som
ville sälja' n te Ljung-
berg, men Ljungberg ville
inte ha'n. Då va det för
spertusen va så sporis."

"Sto-
gubbe."

*
"När de tröskar, så
"hymla"*) matmen, när de
va märe, dit e lönge
e e fleska bunnvins"

F "Mister Erik" = Jävulens
*) = smussla.

lozghet. Brännvins-
det va "sto-gubben", då.
Lönge, ho skulle va i
jullrät — då va "bränn-
vinsbite" *) då!

"Nu har ja bara
"sto-gubben" kvar, se di,
när di bara hade di
sista neckerna kvar."

+

"När de rökle ryg,
så va de så rädda, att
de skulle få sista uddan,
för va de e fläcka, som
fläcka den, så skulle de
gå på galna må'nar-ho

Röka
säden.

F "brännvins-bite" = "tilltugg."

skulle få bams snut.
 Så då va då ett kym-
 grunde⁺ mellan janteens.
 Å om då va en
 pojke, som fick sista
 budet, så skulle då
 bli en guld må honom
 så då va inte bättre så!
 Men va då nu
 så, så borden själv va
 om, så borta han gissa
 på i ta den sista
 så slås de rida.

*

F "kunge" = kungas.

Berättelse 33.

En Öster; Trumslagartogers
 Styrsta skn. (Måst till
 berättelse 32).

59 år.

Född i Degerby skn. Östergötland.

Staffanvisan:

Staffans
 i skn.

"Staffan var en stallebrå, han
 han kallar sina filar fyll.
 Nu i en jul igen.
 Hejsiga, Hejsiga,
 lusten var,
 pojke, gosse,

låt om oss lustiga vasa,
En gång jul om året bra,
trädgållar lej!"

*

Lik-
process
sion.

"Då hadde vatt be-
gravning i Blinsta i Dagsberg.
Å så nå ungdomen
shulle gå i dansen min
for i mitt mor vatt - så
fick då se en likprocession
likadant, som då hadde
vatt, som for te Blinsta.
Men då var då
ungdomen som gick hem."

*

Spöken.

"Far min tala om att
då var nån, som hadde hä-
mtat nåt i Fåby "håromuk".

F = allmänning.

Men då var far så
dom. Då try te fi springa,
å så nå di kom (han,
pistrog di så i skick:
"Öppna! Öppna!" - Å sen
då så så tysta å kring ne
å la sej, pojken. Därav så
förkunnat."

*

"Om en har sett nåt,
så ska en vara tyst, för
innars vatt en själva."

*

"Far, han såg e sugga
en gång å en massa gåvor
som "röfla" ett sugga. - Då
var e spöket."

*

För ingefäster som litta nåt "röfla"
rättadast som "röfla" (?) Gynnet.

Tryskund.
och man
sett något.

Spök-
st.

Klockan
stannas
vid döds-
fall.

"När man hade dött
så bruka de stanna klockan
ä, så lå de pengar på
ögon, för att inte sym-
lockena skulle gå upp."

Döds-
sål: uggle-
skrik.

"När ugglan skriker
försäkrings, blir då lite.
Då ä det, märke som inte
slår fel."

Skat-
skrift.

"När skatena skrattar
utanför, så blir då främ-
mande."

Mitt
syn.

"Om då va när gift
som mötte soper i döden
så skulle han eller hon"

F = främmande.

inte bli gift då det."

"En skulle inte gå
efter ris ä sops spisen
må under dynmellocka,
för då drog den hem or-
fner ä väljer ä rätter ä
skräp, se di."

Ej bryta
his ä
dynmel-
lockan.

"Piskbängers kom
hem mellan torsdag ä fre-
dag. "Se, se di, när gå res
barn, nu kommer piskbänge-
ra ä rider på ugussopser."
- Då va ja festsjögern.
Di hadde rest på bländ-
dag."

Piskbä-
ngar.

26
Gomman
Jugus-
sögen
bli-
mandag.

"Ugnssögen den blev
en i måt i gründe på blå-
mandag, minnen sälla gick
ner i den va minnen fringena
beste till Blåkulla." Ugnssö-
gen i bakkan höll de
der sunnas alltid under
kyrkan, men nu fick
en lov i stället jundän
sunnas tog gickkängsid'n."

De dö-
das jul-
stäm.

"Min fru han tala om
på juldagen: "Vi ska känna
eftersom vi bänka på julat-
tan, och i då säll på dom.
Då i anda" som ha vatt
ner i härt gudstjänst
F med långt i. ^{xx} andarna.

före oss."

"Bordet, då stod ut-
till dukat under hela jul-
helgen, då stod som ett
gästtrum. A alla sötens brö-
fruns då på bordet.

Äss mer stå en
skulle ta ner i se djuren
i såja till att få va jul-
aften.

I de la ris utanför
lagårdsdörren i så barrofle
di därinne också. Då va
en princip där ja tjänar."

"Katten skulle en mto Katten
hörs ut julaften - då va inte inne
bra." julaften.

"Lörd-
älta."

98

"När barna hadde
fått "lördälta" * så var de
gamla kungen, som brudgä-
starna, sager i kniv och i
stenar i allt mäjlozt."

*

Lång-
fredags-
mät.

"Di skulle inte äta
något långfredagen, som lidit
döden, för så fick de
böldet på sant på di."

*

"Trana
bär ljus
i sang."

"På "varfudasaften"
"bär trana ljus i sang", sa
di. Då skulle di inte be-
gagna ljus efter den dan. Å

"Lörd-älta" = engelska sjuken.

99

di skulle di lägga sej, vinnan
sola gick ner."

*

"Då var en sock, som
di höll på för, i så var, att
barna skulle inte gå bar-
fota, förän körsbärsträna
blommar."

*

"Tleurtings-dan, då
var första sommardan."

*

"Prigstregn ska va
som etter på jorden, brukar
di säga"

*

"Råg, sidde di på

Brefota
ej vinnan
körsbär-
sträden
blommar

Första
sommardan.

Prigst-
regn.

Rågen
sko.

Lovissan; då å den
25 aug."

*

Sätta
bruna
bröror

"Bruna bröror ska
en sätta, när körsbärsträden
blommar."

*

Sätta
kål.

"I Beda-lan ska
en sätta kål."

*

Brä
Höskung
på fjäder.

"Då se di, att om
när lig på fjäder å den
å lod, som skulle inte
lihet kallas son."

*

Beåttare 34.

Barnvisor, upptecknade
efter Fröken Elsa Andersson,
(Fröken Frösten, Norrköping),
som hört dem i Rudby
skola.

"Rida, rida rinka,
hästen heter Blanka.
Vart ska vi rida?
Till jungfru Maria.
Där var ingen hemme,
blott en lifa hyrne,
som sut på en tunne"
å skållde:
vovvle, vovvle,
vovv!"

Rida
rinka.

I Norrköping nu dess regioner för en lott
en daggig å y.

102
Barn-
lek.

"Spring te källa
spring te källa!
Ös i!
Ös i!"

Prigge hem
prigge hem!
Prigge hem!"

Man fattade barnen
fötter och födde dem, som
det skulle springa. Första
strofen, lastes, sålsten. Så
vid: "Ös i!" födde man den
ena foten efter den andra.
Vid det andra "Ös i!" var
både fötter. - Första strofen

fort och hastiga rörelser
med barnets fötter.

Barnen står mellan Barn-
lek.
ens barn, man höll i
båda deras händer och
"sagade" fram och tillbaka:

"Säga, säga bröder
bygga hus och stora städer.
Det ska pigga och mamma,
tor i Vikenig bet,
när dom bli 'store'."

*

Beitbase 35.

C: a 90-årig gammal på
 O. Ensey i Ålderdomshem.
 Född i Murgata.

Ståb,
 minnen
 hyrkog.

"Mi mor bar ståb tills ho
 gick i kyrka, när ho gick
 ut."

*

Glöden i
 brödet
 net.

"Mi mor barde eldglöden
 i brödet-vattenet, när det
 slogs ut."

*

Beitbase 36.

Förestånderskan för Öster En-
 by i Ålderdomshem.

C: a 35-år.

Fr. Tierp i Uppsland.

"Gud hjälps!" sa di
 it dom, som gäpna." Gäpna.

*

"Man skulle inte vända Ej
 bara upp och ned. Då blev
 det mjöl, vagnare med
 hinner"

*

468
Kors
av tjuga
före
kreatur-
ren

"I lagiden förekom
det, att kreaturen hade
kors över sig i teket må-
lat med tjuga. Det 'må-
lades' utafgigen dit, när
hon blefvt."

*

"Skott"
hos krea-
tur.

"Dom brukade skjuta
över hon när hon färd
'skott.' Då sköt dom i
kors över henne."

*

Slå till-
bak
med av-
skuren led.

"När dom skurit av
en led slog dom tillbaka
med leden."

*

"När kistan lyftes
från levbarna, synades
de omhull. Det var van-
ligt."

*

"Om en ko sildes,
sattes i ombläckligen en
gill eller en stol eller
vred som helst i korns
ställe."

*

"Mycket ko fick
lov att gå in över stäl."

*

"Dom såla nu, att det
var en flicka, som hade
gill vett, som hade blivit

469
Späcka
omhull
bockarna

Ho
säljes.

Mycket
korn
stäl.

Berg-
tagen
flicka.

besötagen. Och den sökte
 så länge efter henne. Till
 slut med var det en
 man, som var klokare än
 de andra, som tog en yxa
 med sej, och den bästa
 han öfver västen axeln
 och då fick han se troll-
 len, och den sätte och
 åt smår och grodor
 — det skulle ju för
 under syn var fin
 råttel!

Och fruben stod
 brud.

Men han tog henne
 och så läste han några
 ord och blandade in
 Gud i't — och så hade

han ju stål.

Och trollen följde
 dem, men den hade ju
 någon makt, utan han
 red ofrin dem.

Och han hade
 tagit med sej en
 legare eller ett dycker
 horn, så den också.

-x

"I Tiers försökte
 den bygga en kyrka en
 fjärdnatt från det stäl-
 let, där det nu är. Men
 det var jättar och sina,
 som bestode stenarna dit
 där kyrkan nu är. Men
 på den gamla platsen finns
 det rester än idag."

+

Tiers
 kyrka

110
Mama
bort
sjönden.

"Det var en priset
i Tienp, som var mycket
religiös. Han mandade bort
den Onke en gång.

Han hade fått se
honon i hundgestad an-
der ett gyller. Han
försvann som en eldsåga."

✱

Säkaka

"Dom brukade en su-
skild kaka till jul, som dom
soden gjorde i havrebröden
till den började väderbe-
tet."

✱

Sista
skolde-
lasset

"Sista skolklassen
skulle vara stort, för att

111

måsta skörd ej skulle bli
liten."

✱

"Dom brukade kora
i kapp från kyrkan, för
solsom kora först hem
från först bänken vid
måsta i skörd."

✱

"De hade så bråttom
"julaftonsattan" att komma
tidigtt upp och fort hem
med sina laps med
red från skogen och hö
från stugan." Det sättes en
färd i jätt komma tidigt."

✱

Fladorna!

Kaggskor-
my från
julaftan.
Ö. Enab. Str.
St. Johannes.
Sjöstad.
Bräbo Hå.
Mennings.
Lösing.

Julafton
Arlete.

Dortby-
ting.

"Min mor tala om en
mor, som hade fått ett
teoriskt litet barn. Men
de hade väl inte varit
över det ordentligt eller
haft spjället slängt, när
det inte brunn. Och dom
fick en tröskunge istället.

Men det var en
blek gumma, som hade sagt
hur dom skulle göra. Och
dom gjorde det konstigt -
Och dom fick tillbaka
sitt barn."

*

(Brev 38)

"Moderna folkminnen"

Nordbyting.

"Glicka ska inte prova
sorghatt, för då får hon
svart sig."

*

"Mansfolk inte ska
få va tillbaka med
barnvagn, när inte barnet
ligger i den, för då blir
barnet svårt att se sig."

*

Ej prova
sorghatt.

Ej den
som barn-
vagn.

476.

114

111114

(Beitane 38.)

"Myckelpigeversen" och
 andra barn-verser från
Skåne

Barn-
vers.

"Ager-, ager-, höna,
 fly, fly, fly!
 Kvit klis klisner upp,
 dina ungar de gräda!"

"Agerhönan" hålls på
 handen tills hon flyg.

(Fr. Ingelstads härad; Skåne;
 Tomelilla). Upptecknat efter
 Fruen Edith Vallis; Rund.)

x

115

477.

Barn-
vers.

"Snigel, snigel, snårta,
 räck ut dina långa horn,
 ska du få en skippa horn
 i morron klokken åtta!"

(Från Tomelilla; Ingelstads
 härad; Skåne. Upp-
 tecknat efter Fruen
 Edith Vallis; Rund.)

x

Ager-, ager-, höna,
 flyg, flyg, flyg!
 Älskarhon! bevillet vackert väder
 flyg till dina bröder så bli de
 vackert vider!"

— "Så när hon flög, trod-
 de vi, att de skulle bli
 vackert vider."

(Vid Engelholm. Björckel.
 Skåne. Upptecknat efter
 Fruen Helmie Finnwall; Rund.)

Barn-
vers.

478.
Barn-
vers.

"Snigel, snigel, snäppa,
räck ut dina långa horn,
så ska du få en skäppa
när den blir mogen!"

— "Vi höll snäckan
i handen."

(Vid Engelholm; Bjäse
härad, Skåne. Upp-
tecknat efter Per
Helmie Farnwall, Lund)

X

Barn-
vers.

"Ager, ager, höna,
flyg, flyg, flyg!
Din horn blev det varmt vider!
(Nordliga Skåne; Västman-
län Träskvist; Lund)

X

479.
Barn-
vers.

Barn rojade efter
dem, som gick som fäst-
folk:

"Fästmannen,
byttan å spannen,
kagan å koster,
eller kommer prästen!"

* (Se Timmwell; se
föreg. sida! Från Rån; Lagade
Skåne)

Från sin leand dom i
Norrköping minns uppskots-
nacen:

Barn-
vers.

"Fästman å möa,
stolpen å stoa!"

— Vilket upp-

"koster", liksom prästen "utbalas med
å."

480. ¹¹⁰
regades idanjan, ide-
Cogan.